

Moderne infeksjonsberedskap – MSIS

Et vesentlig kjennetegn ved moderne medisin er at det telles og registreres. Meldingssystem for smittsomme sykdommer (MSIS) ble opprettet i en periode da det for alvor var blitt klart at den farmasøytiske industri alene ikke kunne utrydde infeksjonssykdommene. Kullsviertroen man hadde hatt på at medikamentene ville holde tritt med mikrobene ble erstattet med økt vekt på forebygging av infeksjonssykdommer. «Vi må hensette oss til den preantibiotiske tid,» uttalte Arve Lystad på begynnelsen av 1970-årene. I egenskap av sjef for den nye epidemiologiske avdelingen ved det som da var Statens institutt for folkehelse sto han ansvarlig for utviklingen av det nye meldingssystemet, som ble utviklet ved instituttet. Etter en utprøvningsfase i Vestfold og Nord-Trøndelag ble det implementert på landsbasis i 1975. I artikkelen vi gjengir utdrag av her, informerer han om bakgrunnen for og prinsippene bak det nye systemet (Tidsskr Nor Lægeforen 1976; 96: 286–88).

Infeksjonssykdommer og helseberedskap i dag

Til tross for at man her i landet har utryddet en rekke alvorlige og viktige infeksjonssykdommer som difteri, poliomyelitt, tyfoidfeber, ondartet basillær dysenteri, kolera og kopper m.fl., kreves det en god beredskap overfor slike sykdommer med en kontinuerlig overvåkning av situasjonen. Alle disse sykdommer forekommer fortsatt i global målestokk og flere også i Europa, slik at man relativt lett kan komme i kontakt med dem. Dette skyldes i høy grad økt kommunikasjon ved internasjonalisering av arbeidskraft, turistreiser, import av matvarer og fôrstoffer og bedret samband mellom vårt eget land og endemiske områder. Man må ha en kontinuerlig beredskap som tar sikte på å registrere import av disse infeksjoner. (...)

For å få etablert en fullverdig infeksjonsberedskap, både innenlands og overfor faren for import av en rekke smittefarlige og til dels alvorlige infeksjonssykdommer, må man ha et overvåkningssystem som meget raskt kan lokalisere og registrere forekomst og utbredelse av infeksjoner. Ved løpende overvåkning av smittefarlige sykdommer kan man få et godt grunnlag for å planlegge de langsiktige, forebyggende tiltak mot slike. Et meldesystem for infeksjonssykdommer har som hovedhensikt å danne grunnlag for øyeblikkelig aksjon fra helsemyndighetenes side, og å gi en kontinuerlig oversikt over den epidemiologiske situasjon. Øyeblikkelig aksjon kan bestå i isoleringstiltak, oppsøking av smitekilde, prøvetagning, desinfeksjon, vaksinasjon av kontakter, iverksettelse av visse pleiemessige tiltak m.m.

Den gunstige epidemiske situasjon som man møysommelig har opparbeidet gjennom flere tiår, er stadig labil, og den er basert på kunstig immunisering. Dette krever en kontinuerlig og endog skjerpet overvåkning og kontroll for å verge seg mot reintroduksjon som under visse omstendigheter vil kunne føre til katastrofepregede utbrudd. (...)

Med virkning fra 1. januar 1975 ble det satt i gang et landsomfattende meldesystem for infeksjonssykdommer (MSIS). Systemet bygger på det kjente prinsipp at det er noen sykdommer som er så viktige at mistenkte tilfelle meldes omgående og hver for seg nominativt som enkelttilfelle. Andre sykdommer er av en slik art at oppgaver over antall sikre og mistenkte tilfelle som forekommer i et gitt tidsrom i et gitt område er tilstrekkelig for overvåkingen. Disse kaller vi summarisk meldbare sykdommer.

Departementet avgjør hvilke infeksjonssykdommer som skal være gjenstand for det offentliges særlige forsorg (?) og bestemmer den måte meldingene skal gis på.